ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΠΕΔΑ 30.10.2026

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Δήμοι Ενωμένοι – Κοινωνίες Δυνατές
Η Αυτοδιοίκηση στην πρώτη γραμμή της διακυβέρνησης

Το κεντρικό μήνυμα της φετινής Γενικής Συνέλευσης της ΠΕΔΑ παραμένει σταθερό: **«Δήμοι Ενωμένοι – Κοινωνίες Δυνατές»**.

Η ενότητα της Αυτοδιοίκησης αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική αντιμετώπιση προβλημάτων, που ανεξάρτητα από το μέγεθος, τη γεωγραφία ή τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε Δήμου, είναι σε μεγάλο βαθμό κοινά.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση βρίσκεται καθημερινά στην πρώτη γραμμή της σχέσης του πολίτη με το κράτος. Από την καθαριότητα, τα σχολεία και τις κοινωνικές δομές έως την Πολιτική Προστασία, τη διαχείριση του δημόσιου χώρου και την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών, οι Δήμοι καλούνται να ανταποκρίνονται άμεσα σε ολοένα περισσότερες και πιο σύνθετες απαιτήσεις.

Για τον λόγο αυτό, η φετινή Γενική Συνέλευση ανέδειξε έναν βασικό κοινό άξονα: **η Αυτοδιοίκηση δεν ζητά λιγότερες ευθύνες. Ζητά μαζί με τις ευθύνες να διαθέτει και τα μέσα για να μπορεί να ανταποκρίνεται σε αυτές**.

Αυτό σημαίνει επαρκείς και προβλέψιμους οικονομικούς πόρους, στελεχωμένες υπηρεσίες, σαφείς αρμοδιότητες, σύγχρονα διοικητικά και τεχνολογικά εργαλεία και ουσιαστική συμμετοχή των Δήμων στον σχεδιασμό των πολιτικών, που επηρεάζουν άμεσα τις τοπικές κοινωνίες.

Η θέσπιση του νέου Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης αποτελεί μία σημαντική θεσμική εξέλιξη προς αυτή την κατεύθυνση. Ένα αίτημα της Αυτοδιοίκησης πολλών ετών έγινε πράξη, συγκεντρώνοντας και συστηματοποιώντας ένα κατακερματισμένο θεσμικό πλαίσιο. Η εφαρμογή του όμως, πρέπει να αποτελεί μια δυναμική διαδικασία: να αξιολογείται διαρκώς, να διορθώνεται, όπου εμφανίζονται προβλήματα και να συμπληρώνεται, όπου η καθημερινή λειτουργία των Δήμων αναδεικνύει κενά ή ασάφειες.

Παράλληλα, η οικονομική αντοχή των Δήμων αναδεικνύεται σε κεντρικό ζήτημα. Αναγνωρίζονται οι παρεμβάσεις, που έχουν γίνει τα τελευταία χρόνια και οι αυξημένες δυνατότητες χρηματοδότησης έργων. Ωστόσο, το λειτουργικό κόστος των Δήμων — μισθολογικό, ενεργειακό, κόστος διαχείρισης αποβλήτων, λειτουργία σχολείων και νέες υποχρεώσεις— αυξάνεται με ρυθμό που δημιουργεί σοβαρή πίεση στους δημοτικούς προϋπολογισμούς.

Οι εισηγήσεις των θεματικών Επιτροπών της ΠΕΔΑ και η συζήτηση στη Γενική Συνέλευση διαμορφώνουν ένα συγκεκριμένο πλαίσιο θέσεων και προτάσεων, το οποίο αποτελεί τη βάση των κοινών διεκδικήσεων των Δήμων της Αττικής και της συμβολής της ΠΕΔΑ στον ευρύτερο αυτοδιοικητικό διάλογο, ενόψει και του Τακτικού Συνεδρίου της ΚΕΔΕ στην Καλαμάτα.

Οι βασικές θέσεις και προτάσεις ανά θεματική ενότητα είναι οι ακόλουθες:

ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

Η εφαρμογή του νέου Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης *(ν. 5314/2026-Α΄103, όπως ισχύει)* αποτελεί σημαντική αφετηρία για τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας των ΟΤΑ. Τα πρώτα αποτελέσματα είναι ήδη ορατά, όμως η εφαρμογή του αναδεικνύει ταυτόχρονα σημεία που χρειάζονται περαιτέρω θεσμικές και νομοθετικές παρεμβάσεις.

Βασική κατεύθυνση πρέπει να παραμείνει η ουσιαστική διοικητική και οικονομική αυτοτέλεια των Δήμων, η σαφής κατανομή των αρμοδιοτήτων και η αντιστοίχιση κάθε νέας ευθύνης με τους απαραίτητους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους.

Συγκεκριμένα:

- Συνεχής αξιολόγηση της εφαρμογής του νέου Κώδικα και έγκαιρη διόρθωση των προβλημάτων και των θεσμικών κενών που αναδεικνύονται στην πράξη.
- Ενίσχυση της διοικητικής και οργανωτικής αυτοτέλειας των Δήμων καθώς και ουσιαστική κατοχύρωση της αρμοδιότητάς τους επί των τοπικών υποθέσεων, σύμφωνα με το Σύνταγμα και τον Ευρωπαϊκό Χάρτη Τοπικής Αυτονομίας.
- Ενίσχυση της οικονομικής αυτοτέλειας με επαρκείς, σταθερούς και προβλέψιμους πόρους, ανάλογους προς τις αρμοδιότητες και τις πραγματικές λειτουργικές ανάγκες κάθε Δήμου.
- Προσθήκη πάγιων διατάξεων στον Κώδικα Τοπικής Αυτοδιοίκησης, προς: α) διασφάλιση ισοσκέλισης ανταποδοτικών υπηρεσιών μέσω αξιοποίησης διαθέσιμων δημοτικών πόρων, β) αντιστάθμιση απώλειας δημοτικών εσόδων λόγω μετάβασης στο Τέλος Τοπικής Ανάπτυξης σε ειδικές περιπτώσεις.
- Σαφής κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ Κεντρικής Διοίκησης, Περιφερειών και Δήμων και περιορισμός των επικαλύψεων που δημιουργούν καθυστερήσεις, διοικητική ασάφεια και μετακύλιση ευθυνών.
- Κάθε νέα αρμοδιότητα που μεταφέρεται στους Δήμους να συνοδεύεται από τους αντίστοιχους οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους.
- Ενίσχυση των Δήμων με μόνιμο προσωπικό, βάσει των πραγματικών υπηρεσιακών αναγκών, με επιτάχυνση και απλούστευση των διαδικασιών προσλήψεων και κάλυψη κρίσιμων οργανικών κενών.
- Ιδιαίτερη ενίσχυση των τεχνικών, οικονομικών και διοικητικών υπηρεσιών, των Υπηρεσιών Δόμησης και των υπηρεσιών που απαιτούν εξειδικευμένο επιστημονικό και τεχνικό προσωπικό.
- Απλούστευση των διοικητικών διαδικασιών και περιορισμός της γραφειοκρατίας σε ζητήματα οικονομικής διαχείρισης, αξιοποίησης δημοτικής περιουσίας και υλοποίησης έργων.
- Ενίσχυση του θεσμικού ρόλου των Δημοτικών Συμβουλίων και επανεξέταση της κατανομής αρμοδιοτήτων μεταξύ Δημοτικού Συμβουλίου και Δημοτικής Επιτροπής, με γνώμονα την αντιπροσωπευτικότητα, τη διαφάνεια και την αποτελεσματικότητα.
- Ενίσχυση των διαδικασιών λογοδοσίας και δημοκρατικού ελέγχου, ώστε να υπηρετούν ουσιαστικά την ενημέρωση των αιρετών και των πολιτών.
- Θεσμοθέτηση ουσιαστικής συμμετοχής των Δήμων στον σχεδιασμό και τη χωροθέτηση μεγάλων έργων και εγκαταστάσεων που επηρεάζουν τις τοπικές χρήσεις γης, το περιβάλλον και τις υποδομές.
- Ενίσχυση της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης και του μητροπολιτικού σχεδιασμού στην Αττική με σαφείς αρμοδιότητες, διαδημοτική συνεργασία και ουσιαστικό ρόλο των Δήμων.

- Προστασία του δημοτικού οδικού δικτύου κατά την ανάπτυξη δικτύων ηλεκτρονικών επικοινωνιών, με πλήρη αποκατάσταση των ζημιών από τους παρόχους και ουσιαστικές ελεγκτικές δυνατότητες των Δήμων.
- Ανάπτυξη ειδικών προγραμμάτων αστικής και περιβαλλοντικής ανθεκτικότητας με ενεργό συμμετοχή των Δήμων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή τους.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΤΩΝ ΔΗΜΩΝ

Το οικονομικό αποτελεί σήμερα ένα από τα πλέον πιεστικά προβλήματα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Οι Δήμοι έχουν επωμιστεί σημαντικά αυξημένο λειτουργικό κόστος από τη μισθοδοσία, την ενέργεια, τη διαχείριση των αποβλήτων, τη λειτουργία των σχολείων και την ανάληψη νέων υποχρεώσεων. Την ίδια στιγμή, ενώ οι χρηματοδοτικές δυνατότητες για την υλοποίηση έργων έχουν ενισχυθεί, πολλοί Δήμοι αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κάλυψη των πάγιων λειτουργικών τους αναγκών και στην ισοσκέλιση των προϋπολογισμών τους.

Για την αντιμετώπιση αυτής της κατάστασης προτείνονται:

- Άμεση και μόνιμη αύξηση των Κεντρικών Αυτοτελών Πόρων, με βάση τις πραγματικές ανάγκες και τις υποχρεώσεις των Δήμων.
- Κατάρτιση σαφούς χρονοδιαγράμματος για την απόδοση των παρακρατηθέντων πόρων προς τους Δήμους.
- Κατάργηση του τέλους ταφής, το οποίο δημιουργεί πρόσθετη οικονομική επιβάρυνση χωρίς να έχουν προηγουμένως διασφαλιστεί σε όλες τις περιπτώσεις οι απαραίτητες εναλλακτικές υποδομές διαχείρισης αποβλήτων.
- Αύξηση της χρηματοδότησης για τη λειτουργία και συντήρηση των σχολείων.
- Δημιουργία μόνιμου χρηματοδοτικού εργαλείου αποκλειστικά για τις κοινωνικές δομές των Δήμων.
- Δημιουργία νέου χρηματοδοτικού εργαλείου για έργα υποδομών.
- Αύξηση της χρηματοδότησης για την Πολιτική Προστασία.
- Διατήρηση της δυνατότητας αξιοποίησης διαθέσιμων δημοτικών πόρων για την ισοσκέλιση των ανταποδοτικών υπηρεσιών και αντιμετώπιση των αυξημένων λειτουργικών αναγκών.
- Αναστολή εφαρμογής του νέου πλαισίου για το Ενιαίο Τέλος Καθαριότητας και Φωτισμού για το έτος 2027.
- Θεσμική δυνατότητα των Δήμων να εγκρίνουν εξατομικευμένους διακανονισμούς οφειλών, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο και νόμιμο.
- Ταχύτερη εκταμίευση των επιχορηγήσεων από ευρωπαϊκά και άλλα επενδυτικά προγράμματα, ώστε να μη δημιουργούνται ληξιπρόθεσμες οφειλές και προβλήματα στην εκτέλεση των δημοτικών προϋπολογισμών.
- Πλήρης και διαφανής εικόνα των εσόδων που αποδίδονται στους Δήμους από ΑΑΔΕ, Πράσινο Ταμείο και παρόχους ηλεκτρικής ενέργειας.
- Αντιμετώπιση των καθυστερήσεων στην απόδοση των δημοτικών τελών από τις εταιρείες ηλεκτρικής ενέργειας και διασφάλιση πλήρους πληροφόρησης για τις περιόδους και τις παροχές που αφορούν τα καταβαλλόμενα ποσά.
- Ολοκλήρωση της διαλειτουργικότητας με το Κτηματολόγιο και των αναγκαίων ψηφιακών εργαλείων που θα επιτρέπουν στους Δήμους να έχουν σαφή εικόνα της φορολογητέας ύλης και των πραγματικών τους εσόδων.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ, ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

Η περιβαλλοντική πολιτική των Δήμων πρέπει να είναι εφαρμόσιμη στην πράξη. Η μετάβαση προς ένα πιο σύγχρονο μοντέλο διαχείρισης αποβλήτων, ανακύκλωσης και ενεργειακής λειτουργίας προϋποθέτει υποδομές, προσωπικό, σταθερή χρηματοδότηση και σαφείς αρμοδιότητες.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα εξής:

- Σταθερή συνεργασία μεταξύ ΠΕΔΑ, Δήμων, Περιφέρειας Αττικής και ΕΔΣΝΑ, με σαφή χρονοδιαγράμματα, συγκεκριμένες δεσμεύσεις και συστηματική ενημέρωση των Δήμων.
- Διαφάνεια στον τρόπο υπολογισμού των χρεώσεων διαχείρισης αποβλήτων και δυνατότητα κάθε Δήμου να γνωρίζει με σαφήνεια τις υπηρεσίες και το κόστος που του αναλογούν.
- Κατάργηση του τέλους ταφής και σύνδεση της περιβαλλοντικής μετάβασης με τη διαθεσιμότητα πραγματικών εναλλακτικών υποδομών.
- Ενίσχυση της πρόληψης παραγωγής αποβλήτων, προς περιορισμό της ταφής και ανάκτηση χρήσιμων υλικών, μέσω αλλαγών στον τρόπο συλλογής και διαχείρισής τους, με ιδιαίτερη προσοχή στην χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων.
- Σταθερή χρηματοδότηση της ανακύκλωσης και της χωριστής συλλογής, όχι μόνο για την αγορά εξοπλισμού αλλά και για προσωπικό, συντήρηση και λειτουργικές δαπάνες.
- Αξιοποίηση του Ολιστικού Σχεδίου Χωριστής Συλλογής της ΠΕΔΑ με βάση τις πραγματικές ανάγκες, τον εξοπλισμό, το προσωπικό και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε Δήμου.
- Άμεση αντιμετώπιση των εκκρεμοτήτων που αφορούν τη λειτουργία και αδειοδότηση των Σταθμών Μεταφόρτωσης Απορριμμάτων, ώστε να διασφαλίζεται η συνέχεια της αποκομιδής.
- Διαμόρφωση νόμιμων προσωρινών λύσεων, όπου απαιτούνται, έως την ολοκλήρωση των διαδικασιών οριστικής αδειοδότησης.
- Νομοθετική παράταση για δύο ακόμη χρόνια της νόμιμης προσωρινής λειτουργίας δημοτικών γκαράζ και αμαξοστασίων, υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις ασφάλειας και περιβαλλοντικής προστασίας, ώστε το διάστημα αυτό να αξιοποιηθεί για την οριστική επίλυση των εκκρεμοτήτων.
- Χρηματοδότηση των τεχνικών μελετών και των έργων που απαιτούνται για την αδειοδότηση ή, όπου είναι αναγκαίο, τη μετεγκατάσταση δημοτικών εγκαταστάσεων.
- Σαφής κατανομή ευθυνών μεταξύ των διαφορετικών επιπέδων διοίκησης και ουσιαστική τεχνική και νομική υποστήριξη των Δήμων.
- Ειδικό πρόγραμμα ενεργειακής στήριξης των Δήμων, ώστε να περιοριστεί το δυσανάλογο ενεργειακό κόστος που επιβαρύνει τις δημοτικές υπηρεσίες.
- Οργανωμένη διερεύνηση και στήριξη έργων ΑΠΕ, ενεργειακών κοινοτήτων και συλλογικής αυτοκατανάλωσης, με στόχο τη μείωση του λειτουργικού κόστους των Δήμων.
- Συστηματική παρακολούθηση των δημοτικών καταναλώσεων ενέργειας και υλοποίηση παρεμβάσεων που μειώνουν το λειτουργικό κόστος με μετρήσιμο αποτέλεσμα.
- Ολοκληρωμένος σχεδιασμός για τη βιώσιμη διαχείριση του νερού, την εξοικονόμηση, την άρδευση του αστικού πρασίνου και την προστασία των φυσικών πόρων.
- Επαρκής χρηματοδότηση και αλλαγή του θεσμικού πλαισίου για τη συγκρότηση των πενταμελών Επιτροπών σε τριμελείς για τη διαχείριση των αδέσποτων ζώων συντροφιάς.

Κεντρικός στόχος είναι οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις να συνοδεύονται από τις υποδομές και τα εργαλεία, που καθιστούν εφικτή την εφαρμογή τους.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΘΕΛΟΝΤΙΣΜΟΣ

Η Πολιτική Προστασία αποτελεί πλέον διαρκή και θεμελιώδη λειτουργία των Δήμων και δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως εποχική δραστηριότητα, που περιορίζεται στην αντιπυρική περίοδο. Η αυξανόμενη συχνότητα και ένταση των ακραίων καιρικών φαινομένων απαιτεί μετάβαση από την αποσπασματική αντιμετώπιση των καταστροφών σε έναν μόνιμο σχεδιασμό πρόληψης, ετοιμότητας και άμεσης επιχειρησιακής ανταπόκρισης.

Οι βασικές προτάσεις είναι:

- Δημιουργία ειδικού, σταθερού και πολυετούς χρηματοδοτικού προγράμματος Πολιτικής Προστασίας για τους Δήμους.
- Η χρηματοδότηση να καλύπτει όχι μόνο εξοπλισμό και οχήματα, αλλά και συντήρηση, καύσιμα, επικοινωνίες, προληπτικές εργασίες και τις πάγιες ανάγκες των υπηρεσιών.
- Κατανομή των πόρων με αντικειμενικά κριτήρια, όπως ο πληθυσμός, η έκταση, η δασοκάλυψη, το ιστορικό συμβάντων, η γεωγραφία και το επίπεδο επικινδυνότητας κάθε Δήμου.
- Μετατροπή των ΚΑΠ πυροπροστασίας σε ΚΑΠ Πολιτικής Προστασίας, με επαρκή και προβλέψιμη χρηματοδότηση καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.
- Θεσμοθέτηση ειδικού προγράμματος προληπτικών παρεμβάσεων με εξασφαλισμένη χρηματοδότηση και συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα.
- Ειδική χρηματοδότηση για τη συλλογή, μεταφορά και διαχείριση των φυτικών υπολειμμάτων που προκύπτουν από καθαρισμούς και αποψιλώσεις.
- Ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ Δήμων, Περιφέρειας και συναρμόδιων κρατικών υπηρεσιών για προληπτικά έργα που υπερβαίνουν τα διοικητικά όρια ενός Δήμου.
- Θεσμική και πρακτική ενίσχυση των εθελοντικών ομάδων Πολιτικής Προστασίας, με κίνητρα, κατάλληλο εξοπλισμό και διευκολύνσεις.
- Συστηματική εκπαίδευση, πιστοποίηση και κοινές ασκήσεις ετοιμότητας των εθελοντών.
- Δημιουργία δικτύου διαδημοτικής συνεργασίας και επιχειρησιακής εφεδρείας για περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.
- Ανάπτυξη ενός ενιαίου, διαλειτουργικού συστήματος τεχνολογικής υποστήριξης της Πολιτικής Προστασίας για το σύνολο των Δήμων της Αττικής.
- Συστηματική αξιοποίηση θερμικών καμερών, αισθητήρων, drones και άλλων σύγχρονων τεχνολογικών εφαρμογών για την πρόληψη και την έγκαιρη ανίχνευση κινδύνων.
- Δημιουργία ενιαίου πλαισίου ανταλλαγής πληροφοριών και επιχειρησιακού συντονισμού μεταξύ Δήμων, Περιφέρειας και Κεντρικής Διοίκησης.
- Περαιτέρω αποσαφήνιση της κατανομής αρμοδιοτήτων, ώστε να είναι σαφές ποιος φορέας έχει την ευθύνη σχεδιασμού, χρηματοδότησης, υλοποίησης και συντονισμού κάθε παρέμβασης.
- Έκδοση των αναγκαίων κανονιστικών πράξεων και ερμηνευτικών εγκυκλίων για την ομοιόμορφη εφαρμογή του θεσμικού πλαισίου.
- Απλούστευση και επιτάχυνση των διαδικασιών ανάθεσης έργων, προμηθειών και υπηρεσιών σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, με διατήρηση των εγγυήσεων νομιμότητας και διαφάνειας.
- Ενίσχυση των Αυτοτελών Τμημάτων Πολιτικής Προστασίας με μόνιμο και εξειδικευμένο προσωπικό.
- Επιμήκυνση της διάρκειας απασχόλησης του εποχικού προσωπικού Πολιτικής Προστασίας από πέντε σε δέκα μήνες, έως ότου διασφαλιστεί επαρκής μόνιμη στελέχωση.
- Κάλυψη κρίσιμων ειδικοτήτων, όπως οδηγοί πυροσβεστικών και υδροφόρων οχημάτων, χειριστές μηχανημάτων έργου και εξειδικευμένο τεχνικό προσωπικό.
- Συστηματική εκπαίδευση και επιμόρφωση του μόνιμου και εποχικού προσωπικού.

- Ανάπτυξη σταθερών προγραμμάτων ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των πολιτών και της σχολικής κοινότητας για την πρόληψη και την αυτοπροστασία.

Η Πολιτική Προστασία πρέπει να περάσει οριστικά από τη λογική της έκτακτης κινητοποίησης στη λογική της μόνιμης ετοιμότητας.

ΧΩΡΟΤΑΞΙΑ, ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑ

Οι Δήμοι της Αττικής αντιμετωπίζουν κοινές δυσκολίες, που συνδέονται με τις καθυστερήσεις στον χωροταξικό και πολεοδομικό σχεδιασμό, την ανεπαρκή χρηματοδότηση τεχνικών έργων, την κατάσταση των υποδομών και την αλληλοεπικάλυψη αρμοδιοτήτων.

Ιδιαίτερη βαρύτητα έχει το ζήτημα των απαλλοτριώσεων και της διατήρησης κοινόχρηστων χώρων, κυρίως στους πυκνοδομημένους Δήμους, όπου η απώλεια ενός διαθέσιμου χώρου είναι συχνά οριστική.

Προτείνονται:

- Επιτάχυνση της ολοκλήρωσης των Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων και επίλυση των θεσμικών εκκρεμοτήτων που καθυστερούν έργα και την αξιοποίηση δημοτικών χώρων.
- Εξασφάλιση χρηματοδότησης για την απόκτηση και διατήρηση κοινόχρηστων και κοινωφελών χώρων.
- Ενίσχυση της χρηματοδότησης από εργαλεία όπως το Πράσινο Ταμείο για πολεοδομικές απαλλοτριώσεις.
- Αντιμετώπιση προβλημάτων που σχετίζονται με: α) τις χρήσεις γης και την εκτός σχεδίου δόμηση, β) την διαχείριση ρεμάτων και ενσωμάτωση των αναγκαίων έργων στον πολεοδομικό σχεδιασμό, γ) την μεταφορά του συντελεστή δόμησης, και δ) την χωροθέτηση κοιμητηρίων, αμαξοστασίων και εγκαταστάσεων μεταμόρφωσης απορριμμάτων.
- Θεσμικές παρεμβάσεις για την αντιμετώπιση εκκρεμών απαλλοτριώσεων και καθυστερήσεων στις πράξεις εφαρμογής.
- Σταθερή χρηματοδότηση για αντιπλημμυρικά έργα, οδικές υποδομές και δημοτικές εγκαταστάσεις.
- Ενίσχυση της αντιπλημμυρικής θωράκισης της Αττικής, με προτεραιότητα στις περιοχές υψηλού κινδύνου.
- Θέσπιση σαφών και αποτελεσματικών κανόνων για την πλήρη αποκατάσταση των οδοστρωμάτων μετά από εργασίες των παρόχων δικτύων κοινής ωφέλειας.
- Καλύτερος συντονισμός των παρόχων, ώστε να περιοριστούν οι επαναλαμβανόμενες παρεμβάσεις και οι φθορές στο δημοτικό οδικό δίκτυο.
- Αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων συντήρησης των οδικών αξόνων, ώστε να αποφεύγονται κενά ευθύνης και καθυστερήσεις.
- Βελτίωση των μέσων μαζικής μεταφοράς και των συνδέσεων μεταξύ των περιοχών της Αττικής.
- Ενίσχυση των δημοτικών τεχνικών υπηρεσιών με το απαραίτητο προσωπικό και τα κατάλληλα μέσα.
- Απλούστευση των διαδικασιών χρηματοδότησης και υλοποίησης έργων και καλύτερος συντονισμός όλων των εμπλεκόμενων φορέων.
- Προσαρμογή των χρηματοδοτικών εργαλείων στις πραγματικές ανάγκες των Δήμων, με ιδιαίτερη έμφαση στην αστική ανθεκτικότητα και την περιβαλλοντική προστασία.

Οι απαλλοτριώσεις και οι κοινόχρηστοι χώροι πρέπει να αντιμετωπιστούν ως επένδυση στην ποιότητα ζωής και όχι ως ένα οικονομικό βάρος που οι Δήμοι καλούνται να διαχειριστούν μόνοι τους.

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΙΑ

Η εύρυθμη λειτουργία των σχολείων και η ασφάλεια των σχολικών υποδομών, όπως και η δυνατότητα των Δήμων να παρέχουν ποιοτικές και προσβάσιμες υπηρεσίες αθλητισμού και πολιτισμού, προϋποθέτουν σταθερούς πόρους και σαφή κατανομή ευθυνών.

Παιδεία και σχολικές υποδομές

Οι βασικές προτάσεις περιλαμβάνουν:

- Γενναία αύξηση της ΣΑΤΑ Σχολείων για τη συντήρηση, δομική αναβάθμιση και ενεργειακή βελτίωση των παλαιών σχολικών κτιρίων.
- Άμεση κρατική χρηματοδότηση της Β΄ Φάσης του Προσεισμικού Ελέγχου των σχολικών μονάδων, σε συνεργασία με το ΤΕΕ και την Αυτοδιοίκηση.
- Οριστική επίλυση των ιδιοκτησιακών εκκρεμοτήτων των σχολικών κτιρίων, ώστε να μην παρεμποδίζεται η ωρίμανση μελετών και η πρόσβαση σε χρηματοδοτικά προγράμματα.
- Άμεση ενεργοποίηση του προγράμματος «Ηλέκτρα» για την ενεργειακή αναβάθμιση των σχολικών μονάδων.
- Αύξηση της χρηματοδότησης των λειτουργικών δαπανών των σχολείων, ιδιαίτερα λόγω της αύξησης του ενεργειακού κόστους.
- Επαρκής χρηματοδότηση του προσωπικού καθαριότητας με βάση τις πραγματικές ανάγκες και το διευρυμένο ωράριο των σχολικών μονάδων.
- Αντιμετώπιση των ελλείψεων σε Παράλληλη Στήριξη, σχολικούς νοσηλευτές, ειδικό βοηθητικό προσωπικό και εκπαιδευτικούς, με έγκαιρη κάλυψη των κενών.
- Ο αριθμός των μαθητών ανά τμήμα να λαμβάνει υπόψη τις μαθησιακές και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών.
- Αναθεώρηση του πλαισίου για τη μεταφορά μαθητών, με κριτήρια που θα λαμβάνουν υπόψη τις γεωγραφικές και οικονομικές ιδιαιτερότητες κάθε περιοχής.
- Θέσπιση σχολικών γευμάτων για όλους τους μαθητές τουλάχιστον του ολοήμερου Δημοτικού και Νηπιαγωγείου.
- Τα χρηματοδοτούμενα προγράμματα αναβάθμισης σχολικών μονάδων να βασίζονται σε ιεράρχηση των πραγματικών αναγκών από τις τεχνικές υπηρεσίες των Δήμων.
- Ενίσχυση προγραμμάτων οδικής ασφάλειας γύρω από τις σχολικές μονάδες.
- Χρηματοδότηση σύγχρονων τεχνολογικών υποδομών στα σχολεία.

Αθλητισμός και Πολιτισμός

Οι Δήμοι διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διασφάλιση της πρόσβασης όλων των πολιτών στον αθλητισμό και τον πολιτισμό, ιδίως όσων δεν έχουν τη δυνατότητα να προσφύγουν σε ιδιωτικές υπηρεσίες. Η Παιδεία, ο Πολιτισμός και ο Αθλητισμός δεν μπορούν να στηρίζονται σε προσωρινές λύσεις. Αποτελούν βασικά πεδία κοινωνικής συνοχής και ποιότητας ζωής και χρειάζονται σταθερό σχεδιασμό και επαρκή χρηματοδότηση.

Προτείνονται:

- Νέο χρηματοδοτικό πλαίσιο για την αναβάθμιση των δημοτικών αθλητικών υποδομών.
- Έκτακτη χρηματοδότηση για την κάλυψη του αυξημένου ενεργειακού κόστους, ιδιαίτερα σε ενεργοβόρες εγκαταστάσεις όπως κολυμβητήρια και κλειστά γυμναστήρια.
- Ειδικό πρόγραμμα ενεργειακής αναβάθμισης και στατικής ή λειτουργικής αποκατάστασης δημοτικών αθλητικών εγκαταστάσεων.
- Απλοποίηση των διαδικασιών αδειοδότησης των αθλητικών εγκαταστάσεων με παράλληλη τεχνική υποστήριξη των Δήμων.
- Ειδικό πρόγραμμα για τη βελτίωση της προσβασιμότητας αθλητικών και πολιτιστικών υποδομών για άτομα με αναπηρία.
- Σταθερή χρηματοδότηση Δημοτικών Ωδείων, κινηματογράφων, εργαστηρίων τέχνης και άλλων δημοτικών πολιτιστικών δομών.
- Χρηματοδότηση πολιτιστικών προγραμμάτων με κοινωνικά κριτήρια για όλες τις ηλικίες.
- Ανάπτυξη ψηφιακών μοντέλων πολιτιστικής παραγωγής και διανομής και αξιοποίηση τεχνολογιών όπως η εικονική πραγματικότητα για την ανάδειξη του πολιτιστικού αποθέματος.
- Ετήσια επιχορήγηση δημοτικών καλλιτεχνικών δομών και επανεξέταση του πλαισίου χρηματοδότησής τους, ώστε να διατηρείται ο κοινωνικός χαρακτήρας και η οικονομική προσβασιμότητα των υπηρεσιών τους.

ΙΣΟΤΗΤΑ

Η πολιτική ισότητας πρέπει να παραμείνει διακριτή και ουσιαστική αρμοδιότητα της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με έμφαση στην πρόληψη και αντιμετώπιση της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας και στη διεύρυνση της συμμετοχής των γυναικών στα κοινά.

Προτείνονται:

- Επαναφορά και θεσμική ενίσχυση των Δημοτικών Επιτροπών Ισότητας (ΔΕΠΙΣ).
- Διατήρηση της ισότητας των φύλων ως διακριτής πολιτικής προτεραιότητας και όχι απορρόφησή της σε γενικότερα γνωμοδοτικά σχήματα με πολύ ευρύ αντικείμενο.
- Διασφάλιση της λειτουργίας των Συμβουλευτικών Κέντρων και των Ξενώνων Φιλοξενίας με ενεργό και θεσμικά κατοχυρωμένο ρόλο των Δήμων.
- Σταθερή χρηματοδότηση και επαρκές, εξειδικευμένο προσωπικό για τις δομές υποστήριξης.
- Ενίσχυση της πρόληψης και της αντιμετώπισης της έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας.
- Συστηματική καταγραφή και αξιοποίηση των σχετικών δεδομένων.
- Αποτελεσματικότερη προστασία των θυμάτων και εκπαίδευση των επαγγελματιών πρώτης γραμμής.
- Στενότερη συνεργασία Κράτους, Αυτοδιοίκησης και εξειδικευμένων φορέων.
- Σχεδιασμός ολοκληρωμένων δράσεων ενημέρωσης, εκπαίδευσης και ενδυνάμωσης για την αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στις αυτοδιοικητικές εκλογές του 2028.

ΕΥΡΩΠΑΪΚΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ & ΕΣΠΑ

Η αξιοποίηση των ευρωπαϊκών προγραμμάτων δεν πρέπει να εξαντλείται στη συμμετοχή των Δήμων σε επιμέρους δράσεις, αλλά να συνδέεται με ένα σαφές και μετρήσιμο αποτύπωμα για την πόλη και τους πολίτες. Βασικό κριτήριο για κάθε πρόγραμμα πρέπει να είναι τι θα παραμείνει στον Δήμο μετά την ολοκλήρωσή του, ποια δομή, γνώση ή υπηρεσία θα έχει δημιουργηθεί και με ποιον τρόπο το αποτέλεσμα θα μπορεί να συνεχιστεί και να αξιοποιηθεί.

Οι Δήμοι έχουν τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε σημαντικά ευρωπαϊκά προγράμματα, όπως το Erasmus+ και το Horizon Europe. Ωστόσο, ο μεγάλος αριθμός διαθέσιμων προσκλήσεων και χρηματοδοτικών εργαλείων, σε συνδυασμό με τις διαφορετικές δυνατότητες των δημοτικών υπηρεσιών, καθιστά αναγκαία μια πιο οργανωμένη και στοχευμένη προσέγγιση.

Στην κατεύθυνση αυτή, η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Προγραμμάτων & ΕΣΠΑ προτείνει τον σχεδιασμό ενός **μηχανισμού ευρωπαϊκών προγραμμάτων και τεχνικής υποστήριξης για τους Δήμους της Αττικής**, με στόχο να ενισχυθεί η δυνατότητά τους να εντοπίζουν, να διεκδικούν και να αξιοποιούν τις χρηματοδοτικές ευκαιρίες που ανταποκρίνονται στις πραγματικές τους προτεραιότητες.

Ο μηχανισμός θα οργανώνεται γύρω από τρεις βασικούς άξονες:

- Έγκαιρη και στοχευμένη ενημέρωση. Συστηματική πληροφόρηση των Δήμων για τις διαθέσιμες ευρωπαϊκές προσκλήσεις και χρηματοδοτικές δυνατότητες, με βάση τις ανάγκες και τις προτεραιότητες κάθε Δήμου. Ο μεγάλος αριθμός των ευρωπαϊκών προγραμμάτων καθιστά αναγκαία την προηγούμενη ιεράρχηση των στόχων, ώστε οι Δήμοι να επικεντρώνονται στις δράσεις που μπορούν να παράγουν ουσιαστικό αποτέλεσμα.
- Καθοδήγηση και τεχνική υποστήριξη. Υποστήριξη των Δήμων στην επιλογή των κατάλληλων χρηματοδοτικών εργαλείων, σε συνεργασία με εξειδικευμένους φορείς, καθώς και στην προετοιμασία και ωρίμανση προτάσεων που ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες τους.
- Δικτύωση και ανάπτυξη συνεργασιών. Οργάνωση θεματικών ομάδων Δήμων με κοινές προτεραιότητες, ώστε να ενισχυθεί τόσο η μεταξύ τους συνεργασία όσο και η δυνατότητα ανάπτυξης συνεργειών και εταιρικών σχημάτων σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Για τον αποτελεσματικό σχεδιασμό του μηχανισμού, είναι απαραίτητη η καταγραφή των πραγματικών αναγκών και των στρατηγικών προτεραιοτήτων των Δήμων. Στο πλαίσιο αυτό, καλούνται οι Δήμοι που δεν έχουν ακόμη ανταποκριθεί στο σχετικό ερωτηματολόγιο της Επιτροπής να καταθέσουν τις στοχεύσεις και τις προτεραιότητές τους, ώστε η υποστήριξη που θα αναπτυχθεί να ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες της Αυτοδιοίκησης της Αττικής.

Η λειτουργία και η πορεία του μηχανισμού θα παρακολουθούνται από το **Διοικητικό Συμβούλιο της ΠΕΔΑ**, διασφαλίζοντας ότι οι δράσεις του παραμένουν συνδεδεμένες με τις συλλογικές προτεραιότητες των Δήμων.

Στόχος δεν είναι απλώς η μεγαλύτερη συμμετοχή σε ευρωπαϊκά προγράμματα, αλλά η πιο **στοχευμένη και αποτελεσματική αξιοποίησή τους**, ώστε κάθε χρηματοδότηση να αφήνει ένα συγκεκριμένο, βιώσιμο και αξιοποιήσιμο αποτύπωμα στις τοπικές κοινωνίες.

ΚΟΙΝΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ

Από όλες τις θεματικές ενότητες προκύπτει ένα κοινό συμπέρασμα.

Οι Δήμοι δεν ζητούν να αποδεσμευτούν από την ευθύνη τους. Αντίθετα, διεκδικούν τη δυνατότητα να την ασκούν ουσιαστικά.

Η επόμενη περίοδος για την Τοπική Αυτοδιοίκηση πρέπει να χαρακτηρίζεται από:

- **σαφέστερη κατανομή αρμοδιοτήτων**
- **επαρκή και προβλέψιμη χρηματοδότηση**
- **αντιστοίχιση κάθε νέας αρμοδιότητας με τους αναγκαίους πόρους**
- **ενίσχυση και εξειδίκευση του ανθρώπινου δυναμικού**
- **λιγότερη γραφειοκρατία και ταχύτερες διαδικασίες**
- **σύγχρονα τεχνολογικά και διοικητικά εργαλεία**
- **ουσιαστική συμμετοχή των Δήμων στον σχεδιασμό των πολιτικών που τους αφορούν**
- **σταθερή συνεργασία μεταξύ Τοπικής Αυτοδιοίκησης, Περιφέρειας και Κεντρικής Διοίκησης**
- **συστηματική αξιοποίηση των εθνικών και ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών δυνατοτήτων.**

Στο τέλος της Γενικής Συνέλευσης της Περιφερειακής Ένωσης Δήμων Αττικής 2026, υιοθετήθηκαν ομόφωνα οι προτάσεις των επιτροπών της Π.Ε.Δ.Α.

Η οικονομική βιωσιμότητα, η Πολιτική Προστασία, η λειτουργία των σχολείων, η διαχείριση των απορριμμάτων, η ενεργειακή επιβάρυνση, οι κοινόχρηστοι χώροι και η κοινωνική πολιτική δεν αποτελούν ανεξάρτητα μεταξύ τους ζητήματα. Συνδέονται με ένα θεμελιώδες ερώτημα: **αν η Αυτοδιοίκηση διαθέτει πραγματικά τη θεσμική και επιχειρησιακή δυνατότητα να κάνει όσα οι πολίτες περιμένουν από αυτήν.**

Μια Αυτοδιοίκηση, που δεν βρίσκεται στο περιθώριο των αποφάσεων, αλλά συμμετέχει στη διαμόρφωσή τους.

Μια Αυτοδιοίκηση με ευθύνη, αλλά και με τα μέσα για να την αναλαμβάνει.

Μια Αυτοδιοίκηση που συνεργάζεται, διεκδικεί και δίνει λύσεις.

Δήμοι Ενωμένοι – Κοινωνίες Δυνατές.

Η Αυτοδιοίκηση στην πρώτη γραμμή της διακυβέρνησης.